

Ministerul Justiției al Republicii Moldova
Ministry of Justice of Republic of Moldova

INSPECTORATUL NAȚIONAL DE PROBAȚIUNE
NATIONAL PROBATION INSPECTORATE

MD-2009, mun. Chișinău, str. Vasile Alecsandri, nr. 1, tel/fax: 022-28-09-78, e-mail: probatiune@probatune.gov.md
pagina-web: <http://www.probatune.gov.md>, IDNO: 1010601000287

05.05.23 nr. 071/500

La nr. 03/3525 din 28.04.2023

Doamnei Veronica MIHAILOV-MORARU
Ministra Justiției al Republicii Moldova

Sămată Doamnă Ministru,

Inspectoratul Național de Probațiune a primit spre avizare repetat Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și Codului contravențional) și propunem la articolul 85 alin. (1¹) (modificare Cod Penal al RM) cuvintele "*pe un termen nelimitat*" să se substituie cu sintagma "*pe un termen de 10-20 ani*" deoarece îngrădirea scoaterii subiectului probațiunii din evidență va birocratiza activitatea biroului prin aglomerarea arhivei și se înlătură prevenirea recidivei.

Cu respect,

Director adjunct

Sergiu MĂRGĂRINT

Ex.: N.Mătrăgună, V.Reniță
Tel.: 022 281331
E-mail: juristi@probatune.gov.md

SERVICIUL DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE AL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2004, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 166 tel. 022-239-625, fax 022-234-068, e-mail: sis@sis.md

12 mai 2023

Nr. E/4663

La scr.nr. Nr. 03/3525 din 28 aprilie 2023

Ministerul Justiției

Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova a examinat repetat *proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și Codului contravențional)*, înregistrat la Cancelaria de Stat cu numărul unic **533/MJ/2022** și, în limita competenței funcționale, comunică următoarele obiecții și propuneri.

1. La art. I din proiect privind modificarea Codului penal:

1) La pct. 23 cu privire la completarea Codului penal cu art. 132² Mijloace de plată fără numerar, remarcăm că definirea noțiunilor – „mijloc de plată fără numerar”, „instrument de plată fără numerar”, „instrument de plată electronică” și „monedă virtuală” nu se regăsesc în legislația extra-penală a Republicii Moldova. Prin urmare, considerăm necesară și oportună definirea noțiunilor enunțate și în legislația extra-penală a Republicii Moldova, în corespundere cu cadrul normativ existent și, avizarea acestora în corespundere cu prevederile art. 32 alin. (2) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, de către Banca Națională a Moldovei, după care preluarea acestor noțiuni și în Codul penal al Republicii Moldova. Astfel, apreciem prematură introducerea noțiunilor nominalizate în legea penală a Republicii Moldova (redacția art. 132²) în contextul în care, utilizarea acestora nu este reglementată în legislația națională, ceea ce va genera riscul nulității obiectului infracțiunilor legate de utilizarea mijloacelor de plată fără numerar.

2) La pct. 35, la alin. (1) și (2) din art. 177¹, în scopul evitării unor interpretări neunivoce, propunem completarea, după cuvântul „Prezentarea”, cu cuvântul „ilegală”. Raționamentul propunerii rezidă din faptul că, organele de ocrotire a normelor de drept, în condițiile legii, au dreptul să utilizeze identități ce codifică identitatea reală și apartenența la structurile de forță.

3) Cu referire la pct. 59 considerăm necesară excluderea acestuia, întrucât umanizează nejustificat răspunderea pentru infracțiunile legate de circulația și consumul de droguri. De asemenea, nici Nota informativă nu conține vreun argument plauzibil care ar justifica necesitatea excluderii/reducerii semnificative a

pedepsei cu închisoarea pentru formele agravante ale infracțiunii prevăzute de art.217 Cod penal al Republicii Moldova.

4) La pct. 116, considerăm că prevederile propuse pentru art.281 alin. (2) lit. b) „care au cauzat daune intereselor securității statului” nu corespund criteriilor de claritate, calitate și previzibilitate a legii penale, astfel, existând riscul interpretării extensive și echivoce a acestei prevederi, precum și riscul ridicării unui număr mare de excepții de neconstituționalitate în fața Curții Constituționale în cauzele penale privind infracțiunile care vor conține această circumstanță agravantă.

Având în vedere cele menționate, considerăm necesară și oportună, fie excluderea circumstanței „care au cauzat daune intereselor securității statului” din proiectul avizului, fie explicarea acesteia în normele Părții Generale a Codului penal al Republicii Moldova, similar prevederilor art. 126 din Codul nominalizat, care definește daunele considerabile și daunele esențiale. În acest sens, urmează a fi stabilite cel puțin niște criterii obiective în baza cărora să se stabilească că anumite daune sunt „cauzate intereselor securității statului”.

De asemenea, agravantele propuse pentru alin. (2) art. 281 nu acoperă juridic și nu incriminează cele mai grave urmări prejudiciabile ce pot rezulta în urma comiterii infracțiunii prevăzute la art. 281 din Codul penal. Prin urmare, propunem completarea articolului cu două circumstanțe agravante noi, cu renumerotarea în continuare a acestora, cu următorul conținut:

„e) care au vizat instituții de învățământ, medicale, instanțe de judecată, autorități publice, gări, autogări sau aeroporturi;

f) săvârșite la indicația unui stat străin, unei organizații străine, unei entități anticonstituționale sau reprezentanților lor”.

Necesitatea completării propuse se impune datorită săvârșirii, în ultima perioadă, a unui număr mare de infracțiuni prevăzute la art. 281 Cod penal care vizează instituțiile publice și infrastructura critică, periclitzând activitatea/funcționalitatea acestora și având repercusiuni asupra unui număr mare de oameni. De asemenea, se atestă faptul că infracțiunea respectivă este utilizată de către state străine sau entități anticonstituționale ca unul din mecanismele războiului hibrid, corespunzător impunându-se necesitatea sancționării mai dure a unor fapte realizate la indicația unei forțe ostile Republicii Moldova.

5) La pct. 122, propunem completarea alin. (4) cu sintagma „sau la indicația unui stat străin sau unei entități anticonstituționale”. Pătrunderea neautorizată pe teritoriul zonelor militare restricționate sau a obiectivelor militare la indicația unui stat străin sau unei entități anticonstituționale constitui o acțiune premergătoare declanșării unor acțiuni ostile contra statului. Corespunzător, pătrunderea neautorizată pentru distrugerea sau luarea acestor teritorii/obiective

sub control la indicația unei forțe străine constituie o faptă deosebit de gravă și urmează a fi sancționată corespunzător.

6) La pct. 135, la articolul 308 alineatul (2) propunem substituirea cuvântului „săvârșită” prin cuvântul „aplicată” deoarece judecătorul aplică o măsură preventivă în baza unei hotărâri judecătorești în condițiile legii (art. 6 pct. 4 CPP)).

II Totodată, în scopul aducerii în concordanță cu prevederile Adresei din Hotărârea Curții Constituționale nr. 22 din 1 octombrie 2018, precum și a oferi o reglementare penală corespunzătoare valorilor sociale legate de protecția secretului de stat, intervenim cu următoarele propuneri de modificare a Codului penal.

1) Propunem reformularea pct. 155, ce vizează excluderea circumstanței agravante prevăzute art. 344 alin. (2) din Codul penal. Astfel, reieșind din raționamentele menționate supra, propunem expunerea articolului 344 alin. (2) într-o redacție nouă, cu următorul cuprins:

„(2) Aceeași faptă soldată cu:

a) publicarea documentului ce conține informații atribuite la secret de stat sau aducerea la cunoștința publicului larg a informației atribuite la secret de stat;

b) obținerea informațiilor atribuite la secret de stat de către un stat străin, o organizație străină, o entitate anticonstituțională sau reprezentanților lor;

c) deconspirarea persoanelor care acordă sprijin confidențial organelor de drept;

d) cauzarea daunelor în proporții mari,

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.”

2) Modificarea propusă la pct. 156 din proiect, ce vizează substituirea textului „și a cauzat urmări grave” cu textul „și a cauzat daune intereselor securității statului” la art. 345 Cod penal, va avea drept rezultat introducerea unei norme imprevizibile și neclare. Astfel, modificarea propusă urmează a fi exclusă, din considerentele enunțate la pct. 1, subpct. 4) din prezentul aviz.

Consecvent, propunem expunerea articolului 345 într-o redacție nouă, cu următorul cuprins:

„ Articolul 345. Pierderea informațiilor atribuite la secret de stat

Pierderea documentelor ce conțin informații atribuite la secret de stat, precum și a obiectelor datele despre care constituie secret de stat, de către o persoană căreia aceste documente sau obiecte i-au fost încredințate, ca rezultat al încălcării normelor de protecție a secretului de stat, dacă aceasta a condus la:

a) publicarea documentului ce conține informații atribuite la secret de stat sau aducerea la cunoștința publicului larg a informației atribuite la secret de stat;

b) obținerea informațiilor atribuite la secret de stat de către un stat străin, o organizație străină, o entitate anticonstituțională sau reprezentanților lor;

c) deconspirarea persoanelor care acordă sprijin confidențial organelor de drept;

d) cauzarea daunelor în proporții mari,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 1000 unități convenționale sau cu închisoare de până la 4 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani. ”

3) Propunem completarea proiectului cu un punct nou ce va viza completarea art. 360 din Codul penal cu alineatul (3), cu următorul conținut:

„(3) Sustragerea, tăinuirea, degradarea sau distrugerea documentelor care conțin informații atribuite la secret de stat, sau a obiectelor datele despre care constituie secret de stat, dacă această faptă a fost săvârșită din interes material sau din alte motive josnice, dacă nu constituie trădare de Patrie, spionaj sau culegere neautorizată de informații

se pedepsește cu amendă în mărime de până la 1000 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 6 ani. ”

4) În același context, la Art. II, privind modificarea Codului contravențional, propunem completarea proiectului cu un punct nou, cu renumerotarea în continuare a acestora, cu următorul conținut:

„La art. 365¹ alin. (4) sintagma „soldate cu urmări grave” se substituie cu sintagma „soldate cu pierderea documentelor care conțin informații atribuite la secret de stat, sau a obiectelor datele despre care constituie secret de stat ”.

Alexandru MUSTEATA

Director

Digitally signed by Musteata Alexandru
Date: 2023.05.12 12:30:16 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

**CURTEA DE APEL
CAHUL**

Republica Moldova, MD-3909, or. Cahul,
str. Ștefan cel Mare, 30
tel. (299) 2 – 55 – 85, tel./fax. (299) 3-26-72
cach@justice.md

**АПЕЛЛЯЦИОННАЯ
ПАЛАТА КАХУЛ**

Республика Молдова, MD-3909, г. Кахул
ул. Стефан чел Маре, 30
тел. (299) 2 – 55 – 85, тел./факс. (299) 3-26-72
cach@justice.md

05.05.2023 nr. 1257

D-lui Stanislav COPETCHI
Secretar de stat

secretariat@justice.gov.md
cristian.postovanu@justice.gov.md

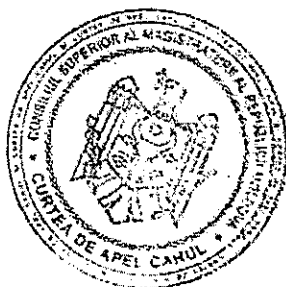
Stimate Domn,

La solicitarea DVS. din 28.04.2023 nr. 03/3525 referitor la avizarea repetată a Proiectului de *Lege privind pentru modificarea unor acte normative (Codului penal și Codului contravențional)* (număr unic 533/MJ/2022), analizând și studiind proiectul nominalizat, Curtea de Apel Cahul Vă informează:

Obiecții și recomandări din partea judecătorilor Curții de Apel Cahul nu au parvenit.

Cu respect,

**Președinte interimar al
Curții de Apel Cahul**

Galina VAVRIN

Procuratura Republicii Moldova

Procuratura Anticorupție

Republica Moldova, MD - 2004, mun. Chișinău, bulevardul Ștefan cel Mare și Sfânt, 198
tel. (+373 22) 257-401, fax (+373 22) 257-361, e-mail: proc-ant@procuratura.md

11.05.2023 nr.6447

Domnului Stanislav Copețchi
Secretar de stat

AVIZ

asupra Proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative

Procuratura Anticorupție a examinat Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (*modificarea Codului penal și Codului contravențional*) (**număr unic 53/MJ/2022**), ca rezultat formulând următoarele obiecții și propuneri de îmbunătățire.

Art. I Codul penal al Republicii Moldova nr.985/2002

12.Articolul 84.

(1¹) Se propune înlocuirea textului „*termenul pedepsei definitive*” cu textul „*pedeapsa definitivă*”.

Propunerea de excludere a sintagmei de „*termen*” rezultă din dispozițiile art.62 alin.(4) din Codul penal, pentru pedeapsa cu amendă, care se aplică atât în calitate de pedeapsă principală cât și complementară. Mărimea acestei pedepse poate fi cuantificată și nu calculată în perioade de timp. Deși sintagma de „*termen*” ar fi rațională pentru celelalte categorii de pedepse de executare în timp, considerăm că formularea propusă le înglobează pe toate și astfel nu creează confuzii de aplicabilitate a normei în raport cu un anumit tip de pedeapsă.

13.Articolul 85.

(1) Se propune înlocuirea termenului „25” cu „20”.

În ordinea dictată de dispozițiile art.85 din Codul penal, pentru aplicarea pedepsei în cazul unui cumul de sentințe, pentru persoanele majore termenul pedepsei definitive nu poate depăși 30 ani, astfel urmărind raționamentul logic-juridic general stabilit în dispozițiile art.70 alin.(3¹) din Codul penal prin care se indică că pentru persoanele „*care au săvârșit infracțiune la vârsta de la 18 până la 21 de ani, maximul pedepsei se reduce cu o treime*”, se justifică ca termenul maxim de închisoare urmare a cumulului de sentințe pentru această categorie de subiecți să fie redus cu o treime din termenul de 30 de ani, or, acest raționament s-a păstrat pentru minori. Mai mult, pentru această categorie de subiecți 18-21 ani, în situații speciale instanța ar putea aplica limitele generale de aplicare a pedepsei.

22.Articolul 126.

(2) Modul de operare în cazul infracțiunilor materiale, cuantificarea prejudiciului este specificată în limita proporțiilor prevăzută de prezenta normă generală iar în cazul contravențiilor de art.18 din Codul contravențional. Respectiv, proporțiile prevăzute de legiuitor în textele de lege, sunt mici, considerabile, mari și deosebit de mari. În contextul constatărilor Curții Constituționale prin pct.97 din Hotărârea nr.22 din 27.06.2017, care plasează proporțiile considerabile între cele mici și mari, prin cuantificarea lor ce ar depăși 10 salarii medii, se creează o incertitudine pentru pragul valoric cuprins între proporțiile mici, adică peste 20% din quantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat și până la pragul valoric de 10 salarii medii lunare pe economie.

Pe lângă faptul neclarității tipului nou de proporție, care nu este denumit și nici acoperit juridic, pentru quantumul cuprins între 20% din salariu mediu și 10 salarii medii, urmează a fi efectuat un exercițiu de apreciere dacă nu se creează probleme de aplicabilitate pentru infracțiunile materiale unde daunele cauzate în proporții considerabile constituie agravantă a dispoziției de incriminare și totodată dispun de corespondent în Codul contravențional. De exemplu, art.190 alin.(1) din Codul penal [escrocheria, adică sustragerea bunurilor altei persoane prin abuz de încredere, inducere sau menținere în eroare] și art.106 din Codul penal [cauzarea de daune materiale prin înșelăciune] ș.a., condiționează posibilități pentru estimări subiective.

59.Articolul 217.

(1) în sancțiunea alineatului (1) textul „200 la 400” se substituie cu textul „700 la 900”.

(2) în sancțiunea alineatului (2) textul „400 la 700” se substituie cu textul „800 la 1 000”

Prin modificarea quantumului sancțiunii amenzii în formula propusă, se aduce în concordanță cu reglementările generale de la art.64 alin.(3), art.75 alin.(1) din Codul penal și respectiv în situația examinării procesului penal în procedura prevăzută de art.364¹ din Codul de procedură penală.

Totodată, în vederea ajustării sancțiunilor cu amendă sau muncă neremunerată din partea specială a legii penale la dispozițiile generale prevăzute art.64 alin.(3), 67 alin.(2), art.75 alin.(1) din Codul penal și respectiv în raport cu prevederile art.364¹ alin.(8) din Codul de procedură penală, urmează a fi revăzute și ajustate sancțiunile de la următoarele norme de incriminare:

Art.155, 156, 157, 159 alin.(1), 160 alin.(1), (2), 161, 162, 163, 164¹, 173, 176¹ (3) și (5), 177 alin.(1) și (2), 178 (1) și (2), art.179 alin.(1) și (2), 180, 180¹ alin.(1) și (2), 180² alin.(1) și (2) 181 alin.(1), 182 alin.(1), 183 alin.(1), 184 alin.(1), 185, 186 alin.(1) și (2), 187 alin.(1), 190 alin.(1), 232 alin.(1), 233 alin.(1), 352¹.

În același mod urmează a se proceda în raport cu celelalte articole din proiect, unde mărimea amenzii este stabilită mai puțin de 700 unități convenționale.

134.Articolul 307.

Se propune abrogarea prezentului articol.

Prezenta dispoziție de incriminare în construcția juridică redată de legiuitor, atât în varianta tip cât și agravată, creează situații de incertitudine în aplicarea acestora și permite aprecierile subiective defavorabile ce pun în pericol independența magistraților. Existența modalității normative de incriminare condiționată de buna știință a pronunțării actului ilegal, presupune rea intenția subiectului, însoțită după caz de interesul personal sau al terțului, care la modul practic fiind demonstrată prin probe, ar constitui un comportament corupțional pasiv, care poate fi pedepsit în conformitate cu prevederile art.324 din Codul penal.

Această normă de incriminare este una cu dedicație pentru „judecător” așa cum este indicat în dispoziția aliniatului (1) de către legiuitor. Or, atare abordare legislativă nu este aplicabilă altor subiecți cu funcție de demnitate publică sau persoane publice, care în exercițiul funcțiunii emit acte contrar legii.

Valorile sociale protejate de prezentul articol, urmare a abrogării lui, urmează în continuare a fi protejate de legea penală prin modalitățile normative incriminatorii prevăzute de art.327-329 din Codul penal, până în prezent aceste fiind norme generale în raport cu art.307 din Cod.

Potrivit Raportului Comisiei Internaționale a Juriștilor (ICJ), se constată că există îngrijorări de existența infracțiunii de „pronunțare a unei sentințe, decizii, încheieri sau hotărâri contrare legii”, în articolul 307 al Codului penal și de utilizarea acestuia drept mijloc de presiune asupra judecătorilor.

Totodată, ICJ îndeamnă autoritățile moldovenești să excludă infracțiunea prevăzută de articolul 307 din Codul penal [48].¹

La fel, potrivit recomandărilor din Raportul nr.2 Ruperea cercului vicios: regândirea cadrului instituțional anticorupție în Republica Moldova din noiembrie 2022, se recomandă ca „Parlamentul ar trebui să abroge articolul 307 din Codul Penal, care se referă la pronunțarea cu bună știință de către judecător a unei hotărâri, sentințe, decizii sau încheieri contrare legii” (3 luni). [p.11, pct.4]

135.Articolul 308.

(2) După sintagma „*domiciliu*” se completează cu textul „*cu încălcarea normelor legale imperative*”.

Considerăm că s-a omis a se indica în dispoziția alin.(2) condiția ilegalității, căci de altfel norma urmează să fie aplicabilă pentru toate situațiile de arestare a persoanei.

136.Articolul 312.

(1) textul „*de până la 300*” a se înlocui cu textul „*de până la 800*”.

(2) textul „*200 la 800*” se substituie cu textul „*800 la 1 000*”.

Se rețin explicațiile făcute pentru pct.59.

143.Articolul 324.

(3) lit. b) Noțiunea de „*extorcare*” este utilizată în Codul penal, ca modalitate de realizare a elementului material al unor infracțiuni. Astfel, art.181² alin.(3) pedepsește „Extorcarea sau obținerea prin extorcare a donațiilor pentru partidele

¹ https://crjm.org/wp-content/uploads/2019/03/2019-ICJ-Raport-Independenta-Justitiei-RM_RO.pdf

politice, pentru fondurile electorale și/sau fondurile destinate grupurilor de inițiativă”, art.217⁴ alin.(1) pedepsește „Sustragerea sau extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor”, art.245¹⁰ alin.(1) pedepsește „Colectarea de informații care constituie secret comercial sau bancar prin sustragerea de informații, inclusiv folosirea mijloacelor tehnice speciale, extorcare sau amenințarea cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei”, art.324 alin.(2) pedepsește coruperea pasivă „cu extorcare de bunuri sau servicii”, iar art.333 alin.(2) pedepsește luarea de mită „cu extorcarea mitei”. Noțiunea nu este definită în Codul penal, apreciem că modalitatea de săvârșire a infracțiunilor enumerate prin extorcare se poate suprapune cu infracțiunile de violență sau de șantaj (infracțiunea de amenințare nu este incriminată), cu consecința unei duble incriminări. *Recomandăm definirea expresă a acestei noțiuni în Codul penal și reevaluarea utilizării sale în conținutul normativ al unor infracțiuni.*

146.Articolul 327.

(1) Sintagma „legii” se substituie cu textul „*actului normativ*”.

(2) lit. b¹) se completează cu textul „, *dacă fapta nu constituie sustragere, corupere pasivă sau trafic de influență*”.

O critică pe care o abordăm aici, ține de logica operării din textele „art.327-329 și altele” în mod diferențiat cuantumul prejudiciului, în unele articole conform proporțiilor prevăzute în art.126 din Codul penal, în alte dispoziții normative în salarii medii lunare pe economie. Orientăm autor la folosirea proporțiilor prevăzute în partea generală a Codului penal și uniformizarea logicii legislative.

Este greu de imaginat că legea definită în sens restrâns la care face referire propunerea legiuitorului „*cu încălcarea legii*” s-ar putea să acopere vreodată actele pe care fiecare funcționar public ar trebui să le îndeplinească în funcție de domeniul în care activează. În aceste condiții este posibil ca neîndeplinirea sau îndeplinirea în alte condiții decât cele prevăzute de lege, a unor atribuții menționate în fișa postului, în hotărâri sau regulamente etc., de natură să conducă la crearea de pagube sau vătămarea intereselor unor persoane, să rămână în afara ilicitului penal, deși ele nu reprezintă doar simple abateri disciplinare. Variantă propusă „*actului normativ*” este sugerată de Legea 100/2017 cu privire la actele normative.

Considerăm că este imperioasă stabilirea în dispoziția de la lit. b¹) alin. (2) art.327 din Codul penal a unei mențiuni prin care s-ar preveni confundarea faptei, incriminate la această normă, cu infracțiunile de sustragere, de corupere pasivă și de trafic de influență. Ca model de inspirație poate fi propus art.228 „Abuzul în serviciu” din Codul penal al Republicii Lituania. Alineatul 1 al acestui articol prevede: „Funcționarul public sau o persoană echivalentă acestuia care abuzează de funcția sa oficială sau își depășește atribuțiile, în cazul în care aceasta aduce daune majore statului, unei organizații publice internaționale, unei persoane juridice sau fizice se pedepsește Mai importantă este prevederea din alin.2 art.228 „Abuzul în serviciu” din Codul penal al Republicii Lituania: „Persoana care săvârșește fapta prevăzută la alineatul (1) al prezentului articol în vederea obținerii unui câștig material sau de altă natură, în absența caracteristicilor luării de mită, este pedepsită

147.Articolul 328.

(1) Sintagma „lege” se substituie cu textul „act normativ”.

Se rețin explicațiile din pct.146.

153.Articolul 335.

(1) Textul „cu încălcarea legislației” se substituie cu textul „în mod defectuos”.

După textul „interesul terților” se completează cu textul „dacă fapta nu constituie sustragere, luare de mită sau trafic de influență”.

Observăm concluzionări practic similare inclusiv sub aspect comparat cu Decizia nr.405 din 15.06.2016, emisă de către Curtea Constituțională a României cu referire la excepția de neconstituționalitate a art.297 alin.(1) din Codul penal și prin care s-a constatat că prevederile articolului menționat sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „îndeplinește în mod defectuos” din cuprinsul acestora se înțelege „îndeplinește prin încălcarea legii”, concluzionări, la care anterior a făcut referire autoarea Georgina Bodoroncea, în lucrarea sa.

Prin trimitere la Decizia nr.75 din 21.05.2019 de inadmisibilitate a sesizării nr.94g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 335 alin.(1) din Codul penal (abuzul de serviciu în domeniul privat), observăm că pe bună dreptate și într-o manieră argumentată și obiectivă judecătorii constituționali au schimbat abordarea indicând că „spre deosebire de atribuțiile de serviciu ale persoanei publice, care pot fi stabilite de către legislator prin legi organice, în cazul atribuțiilor persoanelor care gestionează sau lucrează pentru entități private ar fi, practic, imposibilă enumerarea prin lege, având în vedere multitudinea obiectelor de activitate care pot fi desfășurate de aceste entități.”²

Se rețin aici și explicațiile făcute în pct.146.

Cu respect,

**Procuror-șef al
Procuraturii Anticorupție**

Digitally signed by Dragalin Veronica
Date: 2023.05.11 16:33:09 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Veronica Dragalin

Ex. R.Porubin
Tel.:069999585

² https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/281-290_1.pdf

Subiect: Opinie juridică adițională la proiectul de lege pentru modificarea Codului penal nr. 985/2002 și Codului de procedură penală nr. 122/2003

Adresată: Ministerul Justiției Republicii Moldova
 adrese de contact: secretariat@justice.gov.md
veronica.mihailov-moraru@justice.gov.md;
cristian.postovanu@justice.gov.md

Prezentată de: Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM, www.crjm.org),
 persoane de contact: Vladislav GRIBINCEA (vladislav.gribincea@crjm.org), Oxana BRIGHIDIN (oxana.brighidin@crjm.org)
 Tel.: 022 843 601, extensia 104.

Nr/Data: 24/23 din 10 mai 2023

Expediată prin email

Această opinie este prezentată în contextul proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și Codului contravențional) înregistrat la Cancelaria de Stat cu numărul unic 533/MJ/2022, inițiativă lansată de Ministerul Justiției.

Suplimentar opiniei nr. 22/22 din iunie 2022 și opiniei nr. 37/22 din octombrie 2022, CRJM reiterează propunerile de modificare prezentate anterior. În special, considerarea următoarelor propuneri:

- **Revizuirea sancțiunilor menite să asigure secretul urmăririi penale.** Modificarea va permite responsabilizarea și prevenirea pe viitor a situațiilor în care materialele confidențiale ale cauzelor sunt expuse publicității, pentru a prejudicia ancheta penală. Formularea normei este ajustată la modificările propuse de CRJM în procedura penală, care exclud caracterul absolut al confidențialității urmăririi penale.
- **Introducerea răspunderii penale a învinutului, inculpatului și condamnatului pentru declarații false.** Nu există un drept de a minți în justiție. Dreptul de a nu se auto-incrimina se referă doar la dreptul de a păstra tăcerea și de a nu fi constrâns de a depune declarații împotriva persoanelor apropiate. El nu oferă dreptul acuzatului de a minți. Această măsură are menirea de a curma abuzurile din procedura penală.
- **Decriminalizarea infracțiunii de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate (art. 264¹ CP) prin atragerea la răspundere contravențională a făptuitorilor.** Actualmente, 25% din toate dosarele aflate în judecată sunt din această categorie. Acest lucru va contribui la optimizarea volumului de muncă al judecătorilor și procurorilor, iar combatere efectivă a conducerii în stare de ebrietate va putea fi asigurată dacă se vor introduce sancțiuni mai dure în Codul contravențional.
- **Înăsprirea sancțiunii pentru refuzul sau eschivarea martorului sau a părții vătămate de a face declarații.** Propunem introducerea pedepsei cu închisoarea pentru această infracțiune, mai ales în contextul în care acest comportament poate fi determinat de acuzați avuți, care ar fi

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

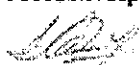
✉ str. A. Șciusev 33, MD-2001 Chișinău, Republica Moldova

gata sa achite pentru martor amenda prevăzută de lege. Sancțiunea ar trebui racordată la sancțiunile prevăzute de art. 312 Cod penal.

- **Includerea unor noi norme pentru a sancționa coruperea activă.** Propunem introducerea în art. 325 CP a unei norme similare din art. 324 CP pentru a acoperi situațiile infracționale, de exemplu: mita în proporții mici, or în prezent, coruperea activa în proporții mici este sancționată mult mai dur decât coruperea pasivă.
- **Clarificarea noțiunii abuzului și excesului de putere:** Propunem clarificarea și definirea mai clară a abuzului și excesului de putere, atât în codul penal cât și în codul contravențional, utilizând o formulare similară componentei de infracțiune depășirea atribuțiilor de serviciu în redacție nouă. Această clarificare vine inclusiv în contextul jurisprudenței recente a Curții Constituționale.
- **Introducerea caracterului executoriu imediat al sentinței primei instanțe:** Propunem includerea posibilității de aplicare a pedepsei de închisoare cu executare după sentința judecătorei. Această modificare soluționează vidul creat în urma hotărârii Curții Constituționale nr. 3 cu privire la interpretarea art. 25 din Constituție (care sugerează ca mandat de arest nu se mai eliberează după emiterea hotărârii primei instanțe), dar și riscul eschivării persoanelor condamnate în primă instanță, situații atestate anterior, inclusiv în dosare de rezonanță. Alternativ, poate fi introdus dreptul judecătorului primei instanțe de a suspenda punerea în executare a pedepsei cu închisoare în situații excepționale.
- **Excluderea componentei de contravenție calomnia.** Propunem excluderea componentei de contravenție calomnia deoarece această normă nu este una eficientă, iar eventualele situații care anterior erau investigate în contextul acestei componente contravenționale să fie examinate prin prisma situațiilor de defăimare, reglementată prin Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare.
- **Clarificarea art. 307 (pronunțarea unei sentințe, decizii, încheieri sau hotărâri contrare legii), precum și extinderea aplicării acestuia și față de procurori.** Propunem reformularea prevederii, astfel încât aceasta să menționeze la general - act de dispoziție, ceea ce va cuprinde toate actele prin care s-a luat o decizie importantă.

Vă rugăm să nu ezitați să ne contactați pentru orice clarificări suplimentare.

Cu deosebit respect,

Ilie Chirtoacă
Președinte

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

str. A. Șciusev 33, MD-2001 Chișinău, Republica Moldova

Anexă: Modificările de lege propuse

- I. **Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72–74, art. 195), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:**

1. **La articolul 60**

alineatul (4) va avea următorul cuprins: „(4) Prescripția se întrerupe în cazul în care, pînă la expirarea termenelor prevăzute la alin.(1), cauza penală parvine în instanța de judecată pentru examinare în fond”.

alineatul (5) va avea următorul cuprins: „(5) Curgerea prescripției se suspendă dacă persoana care a săvîrșit infracțiunea se sustrage de la urmărirea penală sau de la judecată. În aceste cazuri, curgerea prescripției se reia din momentul reținerii persoanei, din momentul autodenunțării sau din momentul în care a dispărut cauza de suspendare.”

alineatul 6 va avea următorul conținut:

„(6) Persoana se liberează de răspundere penală dacă de la data săvîrșirii infracțiunii au trecut 25 de ani și prescripția nu a fost întreruptă sau suspendată.”

2. **La articolul 77**

Se vor introduce următoarele circumstanțe agravante:

„o) tergiversarea urmăririi penale sau a judecării cauzei;

p) sustragerea de la urmărirea penală sau de la judecată;”

3. **Articolul 134¹² alin. (2) se abrogă.**

4. **Articolul 264¹ se abrogă.**

5. **Articolul 307 va avea următorul cuprins:**

Articolul 307. Emiterea unui act de dispoziție, procesual sau de procedură cu încălcarea legii

(1) Emiterea cu bună-știință de către judecător sau procuror a unui act de dispoziție, act procesual, sau act procedural cu încălcarea normelor legale imperative, în beneficiul sau detrimentul unei persoane

se pedepsește cu amendă în mărime de la 1500 la 3000 unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

(2) Aceeași acțiune

a) legată de învinuirea de săvîrșire a unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave;

b) care au cauzat daune în proporții deosebit de mari

se pedepsesc cu închisoare de la 6 la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

6. **Articolul 312 va avea următorul cuprins:**

Articolul 312. Declarația mincinoasă, concluzia falsă sau traducerea incorectă

(1) Prezentarea, cu bună-știință, a declarației mincinoase de către martor, victimă, partea vătămată, învinuit, inculpat sau condamnat, a concluziei false de către specialist sau expert, a traducerii sau a interpretării incorecte de către traducător sau interpret, dacă

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

str. A. Șciusev 33, MD-2001 Chișinău, Republica Moldova

această acțiune a fost săvârșită în cadrul procesului civil, procesului penal, procesului contravențional sau în instanța de judecată internațională, se pedepsește cu amendă în mărime de pînă la 800 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 3 ani, în toate cazurile cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 3 ani.

(2) Aceleași acțiuni:

a) legate de învinuirea de săvîrșire a unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave;

b) săvîrșite din interes material;

c) însoțite de crearea artificială a probelor acuzatoare

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 1000 la 2000 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 6 ani, în ambele cazuri cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 6 ani.

7. **Articolul 313 va avea următorul cuprins:**

Articolul 313. Refuzul sau eschivarea martorului, victimei ori a părții vătămate de a face declarații

Refuzul sau eschivarea martorului, victimei ori a părții vătămate de a face declarații în cadrul urmăririi penale sau în instanța de judecată

se pedepsește cu amendă în mărime de pînă la 650 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de pînă la 3 ani.

(2) Aceleași acțiuni:

a) într-o cauză privind săvîrșirea unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave;

b) săvîrșite din interes material

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 550 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 6 ani.”

8. **Articolul 315 va avea următorul cuprins:**

Articolul 315. Divulgarea datelor confidențiale ale urmăririi penale

(1) Încălcarea de către martor, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă, de către reprezentantul sau apărătorul acestora a interdicției de a comunica terților datele privind urmărirea penală

se pedepsește cu amendă în mărime de la 300 la 800 unități convenționale, sau cu închisoare de pînă la 3 ani,

(2) Comunicarea către terți, de către expert, specialist, interpret, traducător și alte persoane care asistă la acțiuni efectuate în cadrul urmăririi penale a datelor confidențiale privind urmărirea penală fără acordul persoanei responsabile de efectuare urmăririi penale

se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 1350 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de pînă la 5 ani.

(3) Fapta de la alin. (2)

a) săvîrșită de către judecător, procuror, ofițerul de urmărire penală sau ofițerul de investigații;

b) pentru a favoriza învinuitul sau a îngreuna urmărirea penală;

c) cu privire la infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

str. A. Șciusev 33, MD-2001 Chișinău, Republica Moldova

se pedepsește cu amendă în mărime de la 1,000 la 2,000 unități convenționale sau cu închisoare de la 3 la 7 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 10 ani.

9. Articolul 327 va avea următorul conținut:

Articolul 327. Abuzul de putere sau abuzul de serviciu

(1) Folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, în interes personal sau în interesul altor persoane, dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari, sau imposibilitatea exercitării atribuțiilor statului sau a drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de până la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

(2) Aceeași acțiune:

a) săvârșită de o persoană cu funcție de demnitate publică;

b) săvârșită din interes material

se pedepsește cu amendă în mărime de la 1350 la 2350 unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 7 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

(3) Abuzul de putere sau abuzul de serviciu, săvârșit în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale,

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 8 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

10. La articolul 328

Alineatul (1), sintagma „considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice” se substituie cu sintagma „mari, sau imposibilitatea exercitării atribuțiilor statului sau a drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice”.

II. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (republicat în Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 248-251 art.699 din 05 noiembrie 2013, cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

11. Articolul 466 alineatul (2) se completează cu p. 1¹) cu următorul cuprins:

1¹) la data pronunțării, în cazul condamnării la închisoare cu executare;”

III. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 78-84, art. 100), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

12. Articolul 70 se abrogă.

13. Articolul 312 va avea următorul cuprins:

Articolul 312. Abuzul de putere sau abuzul de serviciu

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

str. A. Șciusev 33, MD-2001 Chișinău, Republica Moldova

Folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, în interes personal sau în interesul altor persoane, dacă aceasta a cauzat daune materiale, sau a îngreunat exercitarea atribuțiilor statului sau a drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice,”

se sancționează cu amendă de la 30 la 90 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

14. La articolul 313

sintagma „și care contravine intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, dacă fapta întrunește elementele constitutive ale infracțiunii” se substituie cu sintagma „, dacă aceasta a cauzat daune materiale, sau a îngreunat exercitării atribuțiilor statului sau a drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice,”.

nr. 752
din 05.05.2023

Ministerul Justiției,
str. 31 August 1989, 82
Chișinău, MD-2012,
secretariat@justice.gov.md

la nr. 03/3525
din 28.04.2023

Prin prezenta, cu referire la *proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și Codului contravențional)* înregistrat la Cancelaria de Stat cu numărul unic 533/MJ/2022, Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI) comunică că urmare intrării în vigoare la data de 09.10.2022 a prevederilor Legii nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe (în continuare – Legea nr. 230/2022), în scopul aducerii în concordanță a legislației cu prevederile acesteia, precum și având în vedere că la acea etapă de către Ministerul Justiției era promovat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și Codului contravențional), prin scrisoarea nr. 2327 din 16.11.2022, AGEPI a expediat propuneri de amendamente la Codul penal, Codul de procedură penală și Codul contravențional însoțite de argumentele corespunzătoare pentru a fi promovate pe platforma acestuia.

În context, examinând componentele de infracțiuni și de contravenții ce țin de încălcările din domeniul dreptului de autor și a drepturilor conexe în varianta propusă în proiectul de act normativ, reieșind din limitele competențelor funcționale, înaintăm următoarele propuneri/observații:

La art. I, amendamente propuse la Codul penal:

Referitor la redacția art. 185¹ din Codul penal:

1. La alin. (1), pentru a reglementa în ansamblu încălcarea drepturilor morale ale autorului și interpretului, ținând cont de faptul că formularea propusă conține unele noțiuni improprii legislației din domeniul dreptului de autor (de ex. autorat, coautorat), se propune următoarea formulare a părții dispozitive:

”(1) Însușirea, în întregime sau în parte, fără drept a calității de autor, coautor sau interpret a operei sau a unui obiect al drepturilor conexe unui alt autor sau interpret și publicarea acesteia ca fiind o creație proprie, orice denaturare, schimonosire sau orice alte atingeri aduse operei, interpretării sau execuției cu excepția utilizărilor în scopuri de caricatură, parodiare sau pastişă, care prejudiciază onoarea sau reputația autorului fie interpretului, precum și încălcarea dreptului la nume”.

La dispoziția alin. (2), pentru asigurarea clarității acțiunilor pasibile de răspundere penală, urmează a se reglementa separat faptele în acest sens ce vizează dreptul de autor și drepturile conexe, cu enumerarea drepturilor în conformitate cu prevederile Legii nr. 230/2022, după cum urmează:

”(2) Fapta persoanei comisă la scară comercială, care a cauzat daune în proporții mari și care fără acordul autorului sau titularului dreptului de autor, titularului drepturilor conexe săvârșește una din următoarele acțiuni:

a) reproducerea, distribuirea, închirierea (cu excepția operelor de arhitectură și a operelor de artă aplicată), împrumutul, comunicarea publică, punerea la dispoziția publicului, radiodifuzarea, retransmisia, retransmiterea prin cablu a operei, importul exemplarelor operei în vederea distribuirii, inclusiv al exemplarelor confecționate cu consimțământul autorului sau al titularului dreptului de autor, precum și realizarea de opere derivate;

b) fixarea, reproducerea, distribuirea, închirierea, împrumutul, importul, radiodifuzarea sau comunicarea publică, punerea la dispoziția publicului, retransmiterea prin cablu și retransmisia interpretărilor, execuțiilor, fixărilor audiovizuale, fonogramelor, videogramelor, emisiunilor și serviciilor de programe de radiodifuziune sau de televiziune”.

Suplimentar, de menționat că, referitor la conceptul de “scară comercială”, în sensul Legii nr. 230/2022, *act întreprins la scară comercială* este actul care are ca scop obținerea unui avantaj economic sau comercial direct ori indirect. Actul consumatorului final care acționează cu bună-credință nu se consideră act întreprins la scară comercială.

Cu referire la art. 185⁴ din Codul penal:

2. În titlul articolului, precum și în tot cuprinsul proiectului, cuvintele ”drepturile de autor”, ”drepturilor de autor”, se vor substitui cu cuvintele ”dreptul de autor”, respectiv, ”dreptului de autor”, deoarece Legea nr. 230/2022 nu utilizează acest concept de plural decât doar în cazul celor conexe.

Ținând cont de faptul că art. 61 și art. 120 din Legea nr. 230/2022 reglementează acțiunile interzise cu referire la obligațiile privind informațiile referitoare la gestionarea drepturilor și încălcarea prevederilor referitoare la măsurile tehnice de protecție și la informațiile referitoare la gestionarea drepturilor, redacția alin. (1) și (2) se propune a se expune, după cum urmează:

”(1) Fapta persoanei comisă la scară comercială, fără acordul autorului sau titularului de drepturi, care a cauzat daune în proporții mari și care a fost săvârșită prin una din următoarele acțiuni:

a) eliminarea sau modificarea oricăror informații referitoare la gestionarea drepturilor în format electronic;

b) distribuirea, importul în scopul distribuirii, radiodifuzarea, comunicarea publică sau punerea la dispoziția publicului a unor opere sau a altor obiecte protejate din care au fost eliminate sau modificate fără permisiune informațiile referitoare la gestionarea drepturilor în format electronic, dacă persoana știe sau are motive rezonabile să știe că, făcând acest lucru, provoacă, permite, facilitează sau ascunde încălcarea unui drept de autor sau a oricăror alte drepturi conexe prevăzute de lege, sau a dreptului sui generis al producătorului bazei de date;

c) eliminarea sau modificarea de pe exemplarele de opere sau obiecte ale drepturilor conexe a simbolurilor și semnelor de protecție a dreptului de autor și a drepturilor conexe, indicate de titularul drepturilor respective sau a informației privind administrarea dreptului de autor și a drepturilor conexe sau a mijloacelor tehnice de protecție a dreptului de autor și a drepturilor conexe;

se pedepsește cu amendă în mărime de la 1150 la 1350 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 3000 la 4000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 la 5 ani.

(2) Fabricarea, importul, distribuirea, vânzarea, închirierea, publicitatea în scopul vânzării sau al închirierii ori posesiunea în scopuri comerciale a dispozitivelor, a produselor sau a componentelor, ori furnizarea de servicii care:

a) fac obiectul unei promoții, publicități sau vânzări în scopul nerespectării;

b) au doar un scop comercial sau o utilizare limitată în afara nerespectării; sau

c) sunt proiectate, produse, adaptate sau realizate în principal în scopul de a permite și a facilita nerespectarea oricăror măsuri tehnice eficiente,

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 1150 la 1350 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, iar persoana juridică se

pedepsește cu amendă în mărime de la 3000 la 4000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 la 5 ani.”

Totodată, se propune completarea art. 185⁴ din Codul penal cu un alineat cu următorul cuprins și cu ulterioara renumerotare a alineatelor:

”(3) Difuzarea exemplarelor de fonograme, opere audiovizuale, programe pentru calculator sau baze de date electronice, fără marcaje de control și fără deținerea contractului cu titularul de drepturi, comisă la scară comercială, care a cauzat daune în proporții mari,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 1150 la 1350 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 3000 la 4000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 la 5 ani.”

Această propunere se justifică prin faptul că prevederile Legii nr. 1459/2002 cu privire la difuzarea de opere și fonograme interzic expres difuzarea exemplarelor de opere și fonograme, fără aplicarea marcajelor de control.

3. Suplimentar, se consideră judicioasă completarea Codului penal cu un nou articol care să prevadă răspunderea penală pentru încălcarea regulilor de gestiune colectivă a dreptului de autor și a drepturilor conexe, după cum urmează:

”**Articolul X. Încălcarea regulilor de gestiune colectivă a dreptului de autor și a drepturilor conexe**

Încălcarea regulilor de gestiune colectivă a dreptului de autor și a drepturilor conexe, săvârșită în proporții mari, manifestată prin:

a) nerepartizarea și neachitarea de către organizația de gestiune colectivă în termenul stabilit de legislație a remunerațiilor datorate titularilor de drepturi și altor organizații de gestiune colectivă;

b) reținerea comisionului de gestiune într-un alt quantum decât cel stabilit de lege,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 unități până la 1350 convenționale cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 3 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 1500 la 2500 unități.”

Menționăm că, potrivit Legii nr. 230/2022, exercitarea gestiunii colective presupune reguli clar reglementate. Astfel, pornind de la rolul și misiunea organizațiilor de gestiune colectivă, regulile de gestiune colectivă astfel stabilite au drept scop asigurarea unor standarde înalte de administrare, gestiune financiară, transparență și raportare, iar încălcarea acestora urmează să fie sancționată.

Răspunderea penală pentru încălcarea acestor reguli se impune având în vedere că unul din efectele de bază ale nerespectării regulilor de repartizare și achitare în termenul stabilit de lege a remunerației, lipsește titularul de drepturi de dreptul de a beneficia de remunerație pentru utilizarea operelor sale și a altor obiecte protejate.

În ceea ce privește comisionul de gestiune, reținerea acestuia într-un alt quantum decât cel stabilit de lege, la fel, diminuează suma remunerațiilor colectate și care sunt destinate titularilor de drepturi pentru utilizarea operelor lor și a altor obiecte protejate.

La art. II, amendamente propuse la Codul contravențional:

4. Similar celor invocate în raport cu amendamentele propuse la art. 185¹ din Codul penal, **redacția art. 96 din Codul contravențional (pct. 12)** se propune să se reglementeze, după cum urmează:

”(1) Însușirea, în întregime sau în parte, fără drept a calității de autor, coautor sau interpret a operei sau a unui obiect al drepturilor conexe unui alt autor sau interpret și prezentarea acesteia ca fiind o creație proprie, orice denaturare, schimonosire sau orice alte atingeri aduse operei, interpretării sau execuției cu excepția utilizărilor în scopuri de caricatură, parodiare sau pastişă, care prejudiciază onoarea sau reputația autorului fie interpretului, precum și încălcarea dreptului la nume, dacă acestea nu constituie infracțiune,

se sancționează cu amendă de la 48 la 60 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 150 de unități convenționale, aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

(2) Încălcarea dreptului de autor sau a drepturilor conexe, dacă aceasta nu constituie infracțiune, săvârșită prin:

a) reproducerea, distribuirea, închirierea (cu excepția operelor de arhitectură și a operelor de artă aplicată), împrumutul, comunicarea publică, punerea la dispoziția publicului, radiodifuzarea, retransmisia, retransmiterea prin cablu a operei, importul exemplarelor operei în vederea distribuirii, inclusiv al exemplarelor confecționate cu consimțământul autorului sau al titularului dreptului de autor, precum și realizarea de opere derivate;

b) fixarea, reproducerea, distribuirea, închirierea, împrumutul, importul, radiodifuzarea sau comunicarea publică, punerea la dispoziția publicului, retransmiterea prin cablu și retransmisia interpretărilor, execuțiilor, fixărilor audiovizuale, fonogramelor, videogramelor, emisiunilor și serviciilor de programe de radiodifuziune sau de televiziune,

se sancționează cu amendă de la 48 la 60 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 150 de unități convenționale, aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

(3) Difuzarea exemplarelor de fonograme, opere audiovizuale, programe pentru calculator sau baze de date electronice, fără marcaje de control și fără deținerea contractului cu titularul de drepturi, dacă aceste acțiuni nu constituie infracțiuni,

se sancționează cu amendă de la 48 la 60 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 150 de unități convenționale, aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

(4) Aplicarea necorespunzătoare a marcajelor de control, pe alte titluri și suporturi materiale decât cele specificate în anexele la cererea de eliberare a marcajelor de control,

se sancționează cu amendă de la 48 la 60 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 150 de unități convenționale, aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

(5) Falsificarea, producerea, distrugerea, utilizarea sau comercializarea ilicită a marcajelor de control, dacă aceasta nu constituie infracțiune,

se sancționează cu amendă de la 60 la 72 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 150 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 150 la 210 aplicată persoanei juridice.

(6) Distrugerea originalului operei științifice, literare, de artă plastică, de sculptură, de arhitectură, a manuscrisului sau a variantei definitive a originalului fonogramei sau al operei audiovizuale, inclusiv în forma copiei standard,

se sancționează cu amendă de la 72 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 180 la 210 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.”

5. Suplimentar, de menționat că, redacția propusă la alin. (2) de la art. 96 din proiect nu reglementează complet acțiunile cu referire la obligațiile privind informațiile referitoare la gestionarea drepturilor și încălcarea prevederilor referitoare la măsurile tehnice de protecție și la informațiile referitoare la gestionarea drepturilor. Respectiv, se consideră oportun a se completa Codul contravențional cu un articol separat, cu următorul cuprins:

”Articolul X. Încălcarea măsurilor tehnice și a informațiilor referitoare la gestionarea drepturilor

(1) Fapta persoanei, care fără acordul autorului sau titularului de drepturi, dacă aceasta nu constituie infracțiune, săvârșită prin una dintre următoarele acțiuni:

a) eliminarea sau modificarea oricăror informații referitoare la gestionarea drepturilor în format electronic;

b) distribuirea, importul în scopul distribuirii, radiodifuzarea, comunicarea publică sau punerea la dispoziția publicului a unor opere sau a altor obiecte protejate din care au fost eliminate sau modificate fără permisiune informațiile referitoare la gestionarea drepturilor în format electronic, dacă persoana știe sau are motive rezonabile să știe că, făcând acest lucru, provoacă,

permite, facilitează sau ascunde încălcarea unui drept de autor sau a oricăror alte drepturi conexe prevăzute de lege, sau a dreptului sui generis al producătorului bazei de date;

c) eliminarea sau modificarea de pe exemplarele de opere sau obiecte ale drepturilor conexe a simbolurilor și semnelor de protecție a dreptului de autor și a drepturilor conexe, indicate de titularul drepturilor respective sau a informației privind administrarea dreptului de autor și a drepturilor conexe sau a mijloacelor tehnice de protecție a dreptului de autor și a drepturilor conexe,

se sancționează cu amendă de la 48 la 60 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 150 de unități convenționale, aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

(2) Fabricarea, importul, distribuirea, vânzarea, închirierea, publicitatea în scopul vânzării sau al închirierii ori posesiunea în scopuri comerciale a dispozitivelor, a produselor sau a componentelor, ori furnizarea de servicii, dacă acestea nu constituie infracțiune, care:

a) fac obiectul unei promoții, publicități sau vânzări în scopul nerespectării;

b) au doar un scop comercial sau o utilizare limitată în afara nerespectării; sau

c) sunt proiectate, produse, adaptate sau realizate în principal în scopul de a permite și a facilita nerespectarea oricăror măsuri tehnice eficiente,

se sancționează cu amendă de la 48 la 60 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 150 de unități convenționale, aplicată persoanei cu funcție de răspundere”.

6. În ceea ce privește **art. 96¹ alin. (2)** (pct. 13), cuvintele “organizației de gestiune colectivă” se vor completa cu cuvintele “structurilor comune de colectare”, având în vedere că potrivit art. 4 alin. (1) lit. k), art. 104 alin. (7) și art. 106 din Legea nr. 230/2022, AGEPI efectuează controlul activității organizațiilor de gestiune colectivă și a structurilor comune de colectare.

Suplimentar, având în vedere argumentele expuse supra în raport cu propunerea de reglementare a răspunderii penale pentru încălcarea regulilor de gestiune colectivă a dreptului de autor și a drepturilor conexe, se propune completarea art. 96¹ cu trei alineate cu următorul cuprins:

”(z) Nerepartizarea și neachitarea de către organizația de gestiune colectivă în termenul stabilit de legislație a remunerațiilor datorate titularilor de drepturi și altor organizații de gestiune colectivă, dacă faptele nu constituie infracțiuni,

se sancționează cu amendă de la 70 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 150 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 260 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(x) Reținerea comisionului de gestiune într-un alt quantum decât cel stabilit de lege, dacă fapta nu constituie infracțiune,

se sancționează cu amendă de la 70 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 150 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 260 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(y) Neprezentarea informației necesară pentru a asigura plata sumelor datorate în cazul dreptului de suită, de către vânzătorii, cumpărătorii sau intermediarii, comercianții de opere de artă, inclusiv organizatorii de licitații, saloanele, galeriile de artă, magazinele către titularul dreptului de suită fie organizației de gestiune colectivă,

se sancționează cu amendă de la 10 la 40 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 60 la 120 de unități convenționale, aplicată persoanei juridice.”

7. Reieșind din prevederile art. 62 alin. (3) din Legea nr. 230/2022, un furnizor de servicii online de partajare de conținut trebuie să obțină un acord de utilizare din partea autorilor, interpreților, producătorilor de fonograme și videograme, precum și a organizațiilor de radiodifuziune și televiziune sau să încheie un contract de licență pentru a comunica public sau a pune la dispoziția publicului opere sau alte obiecte protejate. Astfel, titularii de drepturi trebuie să aibă posibilitatea de a aplica măsuri atunci când furnizorul de servicii online de partajare de conținut întreprinde careva acțiuni neautorizate de comunicare publică sau de punere la dispoziția

publicului a operelor protejate prin drept de autor. Prin urmare, se consideră necesară completarea art. 250² cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

“(3) Actele neautorizate de comunicare publică ale furnizorului de servicii online de partajare de conținut, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor protejate prin drept de autor sau a altor obiecte protejate, în lipsa acordului de utilizare din partea autorilor, interpreților, producătorilor de fonograme și videograme, precum și a organizațiilor de radiodifuziune și televiziune, fie în lipsa contractului de licență,

se sancționează cu amendă de la 48 la 60 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 150 de unități convenționale, aplicată persoanei cu funcție de răspundere.”

8. Prevederile art. 71 alin. (11), 72 alin. (6) și art. 105 alin. (2) din Legea nr. 230/2022 prevede expres anumite obligații pentru utilizatorii de opere și alte obiecte protejate prin dreptul de autor, precum și răspunderea contravențională pentru nerespectarea acestor obligații. Prin urmare, este judicioasă reglementarea răspunderii contravenționale pentru nerespectarea obligațiilor de către utilizatorii de opere și obiecte ale drepturilor conexe. Astfel, se propune completarea art. II din proiect cu un articol separat cu următorul cuprins:

”Articolul X. Încălcarea obligațiilor de către utilizatorii de opere și obiecte ale drepturilor conexe

(1) Neachitarea în termen sau achitarea necorespunzătoare a remunerației compensatorii pentru copia privată sau pentru reprografiere organizației de gestiune colectivă desemnate cu acest drept de către importatorii și producătorii de echipamente și suporturi materiale ce pot fi utilizate pentru efectuarea unor reproduceri sau realizarea de copii,

se sancționează cu amendă de la 60 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 210 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Neprezentarea în termenul astfel stabilit organizației de gestiune colectivă de către utilizatorii de opere și obiecte ale drepturilor conexe a raportului de utilizare a operelor și a obiectelor drepturilor conexe sau prezentarea datelor eronate sau incomplete

se sancționează cu amendă de la 60 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 210 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.”

9. În scopul asigurării implementării corespunzătoare a prevederilor Cap. IV și VIII din Legea nr. 230/2022, se propune completarea Codului contravențional cu noi contravenții, după cum urmează:

”Articolul X. Încălcarea drepturilor autorului și producătorului bazei de date

(1) Fapta persoanei care fără acordul autorului bazei de date săvârșește una din următoarele acțiuni:

a) reproducerea permanentă sau provizorie, totală sau parțială, prin orice mijloc și sub orice formă;

b) traducerea, adaptarea, dispunerea și orice altă transformare;

c) distribuirea sub orice formă a bazei de date sau a copiilor acesteia;

d) comunicarea publică;

e) reproducerea, distribuirea, comunicarea, expunerea sau reprezentarea publică a rezultatelor actelor prevăzute la lit. b)

se sancționează cu amendă de la 48 la 60 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 150 de unități convenționale, aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

(2) Extragerea și/sau reutilizarea repetată și sistematică a unor părți nesubstanțiale din conținutul unei baze de date, însoțită de acte contrare unei exploatare legale a acelei baze de date sau acte care prejudiciază nejustificat interesele legitime ale producătorului bazei de date,

se sancționează cu amendă de la 48 la 60 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 150 de unități convenționale, aplicată persoanei cu funcție de răspundere.”

”Articolul X. Încălcarea drepturilor autorului unui program pentru calculator

Fapta persoanei care fără acordul autorului unui program pentru calculator săvârșește una din următoarele acțiuni:

a) reproducerea permanentă sau provizorie a unui program pentru calculator, în totalitate sau parțial, prin orice mijloc și sub orice formă, cu excepția utilizărilor necesare pentru a permite utilizatorului legal al unui program pentru calculator să utilizeze programul în conformitate cu destinația acestuia, inclusiv pentru a corecta erorile;

b) traducerea, adaptarea, dispunerea și orice altă transformare a programului pentru calculator și reproducerea rezultatelor acestor acte, fără a aduce atingere drepturilor persoanei care transformă programul pentru calculator, cu excepția utilizărilor necesare pentru a permite utilizatorului legal al unui program pentru calculator să utilizeze programul în conformitate cu destinația acestuia, inclusiv pentru a corecta erorile;

c) orice formă de distribuire, inclusiv închirierea originalului sau a copiilor unui program pentru calculator,

se sancționează cu amendă de la 48 la 60 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 150 de unități convenționale, aplicată persoanei cu funcție de răspundere.”

10. Suplimentar, la art. II, la pct. 39, în ceea ce privește propunerea de completare a Codului contravențional cu art. 423¹², în sensul atribuirii AGEPI a calității de agent constator pentru contravențiile de la art. 96, 96¹, 99-104, se consideră nejustificată o atare propunere, din considerentele ce urmează.

Statutul și activitatea AGEPI sunt reglementate atât de Legea nr. 114/2014 cu privire la Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, cât și de legile speciale ce reglementează procedura de examinare a cererilor de înregistrare/brevetare/înscrisoare a obiectelor de proprietate intelectuală. Respectiv, potrivit legilor speciale din domeniul de competență, AGEPI nu are prerogative de a soluționa cauzele contravenționale din domeniu. Mai mult, contravenția de la art. 104 din Codul contravențional “Distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor străine” nicidecum nu se subsumează misiunii AGEPI, cea de a asigura promovarea și implementarea politicii statului în domeniul protecției juridice a proprietății intelectuale privind drepturile de proprietate industrială, dreptul de autor și drepturile conexe. Totodată, sub aspect instituțional, AGEPI nu are nici capacitatea de a asigura realizarea unei atare competențe, deoarece nu dispune de angajați în acest sens și nici în perspectivă nu se prevede majorarea efectivului limită a instituției.

În prezent, potrivit art. 400 alin. (1) din Codul contravențional, contravențiile prevăzute la art. 96, 99-103 se constată și se examinează de către poliție. Astfel, în cadrul Inspectoratului General al Poliției (Inspectoratul național de investigații) din subordinea Ministerului Afacerilor Interne se regăsește o subdiviziune cu atribuții de a constata și examina contravențiile de la articolele menționate, respectiv, angajații acesteia au fost și sunt instruiți în domeniul proprietății intelectuale și dețin abilitățile necesare de a-și exercita și în continuare aceste competențe.

Mai mult, de rând cu alte autorități publice, Inspectoratul General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne face parte din lista autorităților cu atribuții în domeniul respectării drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova. Astfel, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 721/2020 cu privire la Platforma informațională în domeniul protecției drepturilor de proprietate intelectuală, acesta este parte a acestei platforme interinstituționale. Concomitent, Inspectoratul General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne face parte din componența Observatorului respectării drepturilor de proprietate intelectuală, creat în cadrul AGEPI în scopul asigurării schimburilor de informații dintre autoritățile responsabile de monitorizarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală, întru prevenirea și înlăturarea curențelor depistate în sistemul de asigurare a respectării drepturilor de proprietate intelectuală, astfel, prezentând datele relevante procesului de aplicare a mecanismelor de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală.

Prin urmare, având în vedere cele enunțate, se consideră judicioasă menținerea competenței de constatare și examinare a contravențiilor de la art. 96, 96¹, 99-103 de către poliție și atribuirea

În competența acesteia și a contravențiilor propuse prin prezentul avis. Totodată, acest raționament se justifică și prin faptul că urmare amendamentelor operate în redacția Legii nr. 83/2023 pentru modificarea unor acte normative (în vigoare din data de 02.08.2023) la art. 270 alin. (1) punctul 2), prin care a fost abrogată lit. c) ce prevedea competența procurorului la exercitarea urmăririi penale pentru infracțiunile prevăzute la art. 185¹ – 185³ din Codul penal (componente de infracțiuni din domeniul proprietății intelectuale), conform art. 266 din Codul de procedură penală, competența de urmărire penală în cazul infracțiunilor de la articolele menționate (art. 185¹ – 185³) îi va reveni organului de urmărire penală a Ministerului Afacerilor Interne.

În contextul celor expuse, în scopul asigurării implementării corespunzătoare a prevederilor Legii nr. 230/2022, se consideră oportun ca în procesul definitivării proiectului de act normativ prezentat spre examinare, să se țină cont de observațiile/propunerile înaintate prin prezentul avis.

Director general

Digitally signed by Rusu Eugeniu
Date: 2023.05.05 16:43:18 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Eugeniu RUSU

Ex.: Daniela Morari, Dina Antoci
Tel.: 022 188652-590
E-mail: daniela.morari@agepi.gov.md
dina.antoci@agepi.gov.md

Procuratura Republicii Moldova
**Procuratura pentru Combaterea Criminalității
Organizate și Cauze Speciale**

Republica Moldova, MD 2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73, tel.
0(22) 277723, e-mail: proc-ccocs@procuratura.md

09.05.2023 nr.3d/23- 4762
La nr. 03/3525 din 28.04.2023

Ministerul Justiției

Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale a examinat solicitarea de avizare repetată a *Proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative modificarea Codului penal și Codului Contravențional* înregistrat la Cancelaria de Stat cu numărul unic **533/MJ/2022**.

Apreciind importanța proiectului menționat ne exprimăm pe această cale susținerea proiectului în cauză per ansamblu.

Totodată, în temeiul art. 3 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, formulăm în limitele competențelor instituționale următoarea propunere:

La componența prevăzută de articolul 362¹ din Codul penal – **organizarea migrației ilegale**, recomandăm ca propunerea de completare a alineatului (2) al art. 362¹ din Codul penal cu textul "*cu folosirea situației de serviciu*" să fie introdusă la alineatul 3 al aceluiași articol cu lit. a¹).

O atare abordare se impune reieșind din pericolul social al faptelor comise de persoanele publice, or acestea sunt mult mai grave, având un impact mai mare raportat la faptele ilicite de săvârșite de două sau mi multe persoane în sensul alin. (2) lit. c) Cod penal.

Un alt argument pentru includerea acestei prevederi la alin. (3) al aceluiași articol, este faptul că în prezent procurorii nu pot utiliza măsurile speciale de investigații la instrumentarea acestei categorii infracțiuni comise cu implicarea persoanelor publice.

Precizăm că, urmare și în contextul evenimentelor din proximitatea frontierei Republicii Moldova, au fost stabilite numeroase cazuri de implicare a polițiștilor de frontieră în cazuri de organizare a migrației ilegale (22 persoane).

Cu respect,

**Procuror-șef interimar al
Procuraturii pentru Combaterea
Criminalității Organizate și Cauze Speciale**

Victor FURTUNA

Procuratura Republicii Moldova

Republica Moldova, MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73,
tel.: (+373) 22-828-373, (+373) 22-828-375; e-mail: proc-gen@procuratura.md

11.05.2023 nr.4-1d/23-257
La nr.03/3525 din 28.04.2023

Ministerul Justiției
Copie: Cancelaria de Stat

Procuratura Generală a examinat proiectul de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și Codului contravențional) (număr unic 533/MJ/2022), expediat pentru avizare repetată.

Relevând sinteza obiecțiilor și propunerilor autorităților publice, constatăm că obiecțiile și propunerile înaintate de către Procuratura Generală în mare parte au fost acceptate și s-au materializat prin transpunere în proiectul definitivat.

Suplimentar, verificând și apreciind conținutul proiectului înaintat spre avizare prin prisma principiilor activității de legiferare, expres stipulate de art.3 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, expunem *infra* următoarele obiecții și propuneri:

I. La Art. I. – Codul penal al Republicii Moldova nr.985/2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.72-74, art.195)

1. La pct. 15 din proiect cu referire la articolul 90 alineatul (4) propunem textul „art.171 alin. (2) și (3), art.172 alin. (2) și (3)” a-l substitui cu textul „art.171 alin. (2), art.172 alin. (2)”. Or, indicarea alineatului (3) al articolelor 171 și 172 este superflue având în vedere că faptele prevăzute la alineatul (3) al articolului 171 și alineatul (3) al art.172 sunt excepțional de grave și respectiv deosebit de grave pentru care este valabilă regula generală că suspendarea condiționată a executării pedepsei nu se aplică în cazul persoanelor care au săvârșit infracțiuni deosebit de grave și excepțional de grave.

2. La pct.35 din proiect considerăm necesar a revedea sancțiunile stabilite la articolul 177¹ alineatul (2) din Codul penal. În acest sens, propunem a stabili limitele pedepsei sub formă de amendă în coroborare cu prevederile art. 64 alin.(3) din Codul penal care reglementează că amenda pentru persoanele fizice se stabilește în limitele de la 500 la 3000 unități convenționale, iar art.74 alin.(1) din Codul penal reglementează că *persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială a prezentului cod și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a prezentului cod*. Totodată, considerăm că diferența între limita inferioară și cea superioară a pedepsei închisorii, adică 6 luni și 5 ani este mare acordând judecătorilor o discreție prea largă la individualizarea și stabilirea pedepselor, fapt ce ar favoriza o practică neunitară în privința aplicării tratamentului sancționator. Totodată, intervalul foarte mare în care legea ar permite aplicarea pedepselor nu ar fi judicioasă nici din perspectiva caracterului imprevizibil al consecințelor prevăzute de lege pentru același tip de infracțiuni cu aceeași pericolozitate chiar și luând în considerație criteriile de individualizare a pedepsei (*personalitatea infractorului, circumstanțele atenuante/ agravante.....ș.a*). Mai mult,

considerăm exagerat de mare și diferența dintre limitele maxime a pedepsei închisorii stabilite la alineatul (1) (**1 an închisoare**) și la alineatul (2) (**5 ani închisoare**) al articolului 177¹.

Având în vedere cele expuse propunem în sancțiunea alineatului (2) al art. 177¹ cifra „5” a o substitui cu cifra „3”.

3. La **pct. 94.** având în vedere că se propune abrogarea articolului 255 din Codul penal care reglementează fapta de *înșelare a clienților*, propunem comutarea acestei fapte în Codul Contravențional, luând în considerație că în proiectul prezentat aceasta nu se regăsește în Codul Contravențional.

4. La **pct. 135** din proiect în dispoziția alineatului (2) al art.308 urmează a se corecta eroarea materială și după textul „Arestarea preventivă sau arestarea la domiciliu” urmează a fi introdus cuvântul „ilegală”. Or, infracțiunea specificată la alineatul (2) al art. 308 poate fi săvârșită doar când **arestarea preventivă sau arestarea la domiciliu este ilegală** adică nu se respectă temeiurile, termenele, condițiile de aplicabilitate față de anumite persoane sau alte condiții esențiale stabilite de lege.

5. La **pct.138** din proiect la art.314 alineatul (3) propunem cuvintele „*Aceeași acțiune*” a le substitui cu textul „*Acțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2)*”, or formularea propusă este una vagă și ar putea genera interpretări nefiind clar despre care acțiune se are în vedere prevăzută doar la alineatul (2) sau la ambele alineate (alineatul (1) și (2)).

În aceeași ordine de idei, Codul de procedură penală operează cu sintagma „*Aceeași acțiune*” când este formulată la alineatul (2) și anterior este doar un alineat, iar când se are în vedere acțiunile de la mai multe alineate ele sunt enumerate după următorul exemplu: „*Acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (2)*”.

6. Totodată, suplimentar propunem următoarele modificări ale Codului Penal:

6.1. Se completează cu articolul 132² cu următorul cuprins:

„*Articolul 132³. Material privind abuzul sexual al copilului*

Prin material privind abuzul sexual al copilului se înțelege:

a) *orice material care prezintă vizual un copil, care este implicat într-un comportament sexual explicit, real sau simulat sau orice reprezentare a organelor sexuale ale unui copil cu scop sexual;*

b) *orice material care prezintă vizual o persoană care pare a fi un copil implicat într-un comportament sexual explicit, real sau simulat sau orice prezentare a organelor sexuale ale unei persoane care pare a fi un copil cu scop sexual;*

c) *orice material care deși nu reprezintă o persoană reală simulează, în mod credibil, un copil implicat într-un comportament sexual explicit sau organele sexuale ale unui copil cu scop sexual.”*

Argumentare:

Ca urmare a dimensiunilor fenomenului pornografiei infantile, precum și având în vedere faptul că odată cu dezvoltarea tehnologiei acest fenomen tinde să aibă tot mai des un caracter transfrontalier, atât la nivel internațional, cât și la nivel european au fost elaborate diferite acte normative, preluate ulterior în legislația națională. Astfel, Protocolul Opțional la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, adoptat de Organizația Națiunilor Unite, definește în art. 2 lit. c) *pornografia infantilă ca fiind orice reprezentare, prin orice mijloace, a copiilor angajați într-*

o activitate sexuală explicită, reală ori simulată, sau orice altă expunere a organelor sexuale ale copiilor, în principal în scopuri sexuale.

În continuare, la nivelul Uniunii Europene, prin Decizia-cadru 2004/68/JAI a Consiliului din 22 decembrie 2003, privind combaterea exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile, s-a arătat că „pornografie infantilă” înseamnă orice material pornografic reprezentând în mod vizual: (i) un copil care participă în mod real la un comportament sexual explicit sau se dedă la un asemenea comportament, inclusiv expunerea obscenă a părților genitale sau a regiunii pubiene a unui copil sau (ii) o persoană reală care pare a fi un copil și care participă sau se dedă la comportamentul prevăzut la punctul (i) sau (iii) imagini realiste ale unui copil care nu există și care participă sau se dedă la comportamentul prevăzut la punctul (i). Decizia-cadru 2004/68/JAI a fost înlocuită cu Directiva 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011, privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului¹², prin care s-a arătat că „pornografie infantilă” înseamnă: (i) orice material care prezintă vizual un copil care este implicat într-un comportament sexual explicit, real sau simulat; (ii) orice reprezentare a organelor genitale ale unui copil în principal cu scop sexual; (iii) orice material care prezintă vizual orice persoană care pare a fi un copil implicat într-un comportament sexual explicit, real sau simulat, sau orice prezentare a organelor sexuale ale unei persoane care pare a fi un copil, în principal cu scop sexual; sau (iv) imagini realiste ale unui copil implicat într-un comportament sexual explicit sau imagini realiste ale organelor sexuale ale unui copil, în principal cu scop sexual.

Din analiza celor două definiții prezentate mai sus se poate observa că evoluția pornografiei infantile pe internet a obligat statele-membre ale Uniunii Europene să definească mai precis această conduită, pentru a putea combate cât mai eficient fenomenul. De altfel, în cadrul preambulului Directivei 2011/92/UE s-a arătat că „**pornografia infantilă include adesea imagini care dovedesc abuzurile sexuale asupra copiilor de către adulți.**”

Astfel, introducerea noțiunii „Material privind abuzul sexual al copilului” este dictată de alinierea legislației naționale la recomandările forurilor internaționale specializate pe contracararea acestui fenomen¹, care au recunoscut necesitatea revizuirii terminologiei în domeniul exploatării sexuale on-line a copiilor, în vederea eliminării termenului de „pornografie infantilă” din legislație².

Deși termenul „pornografie infantilă” este adesea utilizat în legislația națională, care a preluat denumirea din tratatele internaționale, studiile în domeniu recomandă înlocuirea termenului cu „materiale privind abuzul sexual al copilului”³ (în continuare *MASC*), deoarece descrie mai adecvat adevărata natură și amploare a imaginii explozive a abuzului față de victime-copii, pe care copiii **nu le pot consimți** niciodată.⁴

Utilizarea termenului de „pornografie infantilă” are potențialul de a califica materialul ca pe o formă acceptabilă din punct de vedere legal, fiindu-i atribuit un sub-gen acceptabil al

¹ Recomandările internaționale cuprinse în Ghidul de la Luxemburg - se propune utilizarea termenului de „materiale de abuz sexual asupra copiilor” în loc de „pornografie infantilă”;

² <https://www.ienec.org/wp-content/uploads/2018/12/CSAM-Model-Law-9th-Edition-FINAL-12-3-18.pdf>;

³ A se vedea Ghidul de la Luxemburg, indicat *supra* nota 10, la 36-37;

⁴ Janis Wolak, și colab., Posesorii de pornografie infantilă arestați în infracțiuni legate de internet: Constatări ale Studiului Național de Victimizare On-line Juvenile vii, n.1 dosar la Centrul Internațional pentru copii dispăruți și exploatați);

pornografiei obișnuite/adulte, *pe când MASC-ul reprezintă dovezile fotografice sau video ale unui act criminal comis împotriva copiilor*⁵.

Astfel, schimbările în materie de terminologie sunt argumentate prin necesitatea de a delimita abuzul sexual asupra copiilor, ce presupune lipsa unui consimțământ al copilului de a se implica în acțiuni cu caracter sexual, de acte sexuale sau acțiunile cu caracter sexual consimțite.

Termenul de „*pornografie*” este utilizat pentru a defini materialele care reprezintă adulți implicați în acte sexuale consimțite distribuite (în mare parte) în mod legal către publicul larg, pentru plăcerea lor sexuală. Cât privește imaginile sau video-urile ce reprezintă abuzul sexual asupra unui copil, acestea implică copii care nu pot și nu ar consimți, fiind victime ale unei infracțiuni.

Mai mult decât atât, *termenul de „pornografie infantilă” contribuie la normalizarea agresiunii sexuale a copiilor:*

În consecință, pentru a alinia terminologia cu cea acceptată acum de comunitatea internațională de protecție a copilului, „*material privind abuzul sexual al copilului*” – MASC⁶ trebuie să ia locul noțiunii de „*pornografiei infantile*”⁷.

Necesitatea introducerii unei norme speciale la Capitolul XIII al Codului penal este dictată de utilizarea acesteia la mai multe dispoziții din Partea Specială a Codului penal, inclusiv art.175¹ și 208¹ a prezentului cod.

În context, se propune a fi completată partea specială a Codului penal cu definiția infracțiunii discutate învedereate la articolul 2 lit.(c) din Directiva nr.2011/92/UE Parlamentului European și a Consiliului Europei din 13.12.2022, care este armonizată cu prevederile Convenției de la Budapesta și Convenției de la Lanzarote.

Mai mult, modificările menționate vor alinia legislația națională cu cea a Uniunii Europene, acțiune care va facilita cooperarea dintre organele de drept la combaterea infracțiunilor de această categorie.

6.2. La art.175¹ în alineatul (1):

cuvântul „inclusiv” se exclude;

textul „a oricărei dintre infracțiunile privind viața sexuală” se substituie cu textul „prevăzute la 171-175, 208¹-208³”.

Argumentare: Articolul 175¹ din Codul penal (cu modificările operate⁸) „Ademenirea minorului în scopuri sexuale” – este introdus pentru a ajusta textul legii penale cu **art.23 al Convenției de la Lanzarote**. Ținând cont de studiile pe domeniu, dar și de comentariul explicativ al Convenției de la Lanzarote,⁹ care subliniază opinia că ademenirea minorilor în scopuri sexuale, în sensul dezvoltat de autorii actului internațional, a ținut cont de realizarea faptei anume cu utilizarea tehnologiilor informaționale.

⁵ Carissa Byrne Hessick, *Redefinirea Legii privind Pornografia Infantilă: infracțiunea, limbajul și consecințele sociale*, 2016, la <https://books.google.md/books?id=3pU5DAAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ro#v=onepage&q&f=false>;

⁶ în engleză CSAM – Child Sexual Abuse Material;

⁷ în engleză – child pornography;

⁸ Art.175¹ introdus prin Legea nr.73 din 12.04.2012, în vigoare 25.05.2012, modificat prin Legea nr.121 din 02.06.2016, în vigoare din 01.07.2016;

⁹ pct.159 al Comentariului explicativ al Convenției de la Lanzarote, versiunea în limba rusă la <https://rm.coe.int/CoE/RMPublicCommonSearchServices/DisplayDC1MContent?documentId=090000168046c1c0>.

Faptele care se realizează în afara mediului cibernetic urmează a fi calificate ca pregătire sau, după caz, tentativă de infracţiune prevăzute la art.171-172 din Codul penal.

6.3. Articolul 208¹ va avea următorul cuprins:

„Articolul 208¹. Circulaţia materialelor privind abuzul sexual al copilului

(1) Accesarea cu bună ştiinţă prin intermediul tehnologiilor informaţionale ori comunicaţiilor electronice, distribuirea, difuzarea, importarea, exportarea, oferirea, transmiterea, punerea la dispoziţie, procurarea, schimbarea, folosirea sau deţinerea de materiale privind abuzul sexual al copilului,

se pedepseşte cu închisoare de la 1 la 6 ani, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 la 3 ani, iar persoana juridică se pedepseşte cu amendă în mărire de la 3000 la 5000 de unităţi convenţionale, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

(2) Producerea sau vinderea de materiale privind abuzul sexual al copilului,

se pedepseşte cu închisoare de la 3 la 7 ani, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 4 ani, iar persoana juridică se pedepseşte cu amendă în mărire de la 5000 la 7000 de unităţi convenţionale, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate, sau cu lichidarea persoanei juridice.

(3) Aceleaşi acţiuni prevăzute la alin.(1) şi (2) săvârşite:

a) asupra persoanei care nu a atins vârsta de 14 ani;

b) cu materiale care implică violenţă sau zoofilie;

se pedepseşte cu închisoare de la 5 la 10 ani¹⁰, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepseşte cu amendă în mărire de la 7000 la 10000 de unităţi convenţionale, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate, sau cu lichidarea persoanei juridice.

(4) Persoanele care au produs sau deţinut materiale în care sunt înfăţişaţi minori, care au împlinit vârsta de 16 ani, sunt liberaţi de răspundere penală în situaţia în care materialele respective sunt produse şi deţinute cu consimţământul minorilor şi numai pentru uzul privat al persoanelor implicate, în măsura în care faptele nu au implicat nici o formă de abuz.”.

Argumentare:

Având în vedere argumentele expuse în pct.6.1. din prezentul aviz considerăm judicios a modifica denumirea infracţiunii prevăzute la art.208¹ din Codul penal. Totodată, propunem înăsprirea pedepselor dar şi reliefaarea circumstanţelor agravante.

În ce priveşte înăsprirea pedepselor se va pune în lumină repetat art.33 al Convenţiei de la Lanzarote – *Prescripţia, faptul că această crimă este o formă de exploatare sexuală a copiilor, fiind potrivit tratatelor internaţionale de referinţă una din cele mai grave forme de exploatare a copiilor.*

Totodată, înăsprirea pedepselor va asigura realizarea investigaţiilor efective, care, având în vedere clasificarea actuală a infracţiunii ca una mai puţin gravă, împiedică utilizarea

¹⁰ Pct.13 din Directiva Parlamentului European şi Consiliului UE din 13.12.2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor şi a pornografiei infantile şi de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului - Limitele maxime ale pedepsei cu închisoarea prevăzute în prezenta directivă pentru infracţiunile la care se referă ar trebui să se aplice cel puţin celor mai grave forme ale unor astfel de infracţiuni;

instrumentarului măsurilor speciale de investigații prevăzut la Codul de procedură penală, care pot fi aplicate doar în cadrul infracțiunilor grave, excepțional de grave și deosebit de grave.

Mai mult, redacția definiției infracțiunii propusă în proiect este o simbioză dintre textele art.9 al *Convenției* Consiliului Europei privind criminalitatea informatică (în continuare *Convenția de la Budapesta*)¹¹ și art.20 al *Convenției* Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale¹² (în continuare *Convenția de la Lanzarote*).

Subsecvent, metodele specificate sunt forme ale faptelor infracționale, care sunt pasibile de răspundere penală, învederate în Convenția de la Budapesta și Convenția de la Lanzarote.

Circumstanțele agravante dezvoltate sunt cele recomandate de Directiva Parlamentului European și Consiliului UE din 13.12.2011 *privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului* - Limitele maxime ale pedepsei cu închisoarea prevăzute în prezenta directivă pentru infracțiunile la care se referă ar trebui să se aplice cel puțin celor mai grave forme ale unor astfel de infracțiuni.

Agravanta indicată la alin.(3) lit.b) din proiectul propus a fost formulată ținând cont de legislația comparativă, fiind prevăzută la §184 a din Codul penal al Republicii Federative Germania cu următorul text „diseminarea de materiale pornografice care înfățișează acte de violență sau zoofilie”.

Excepția prevăzută la aliniatul 4 al art.208¹ în proiectul propus este prevăzută de alin.(3) art.8 din Directiva 2011/92/UE.

6.4. Se completează cu articolul art.208³ cu următorul cuprins:

„Articolul 208³. *Determinarea persoanei care nu a împlinit vârsta de 16 ani de a asista la acte sexuale sau la acțiuni cu caracter sexual*

(1) *Determinarea persoanei care nu a împlinit vârsta de 16 ani, să asiste la acte sexuale sau la acțiuni cu caracter sexual sau punerea la dispoziția victimei a materialelor cu caracter pornografic, dacă aceste fapte nu întrunesc elementele traficului de copii,*
se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani.

(2) *Aceleași acțiune:*

a) *săvârșită asupra unei persoane care se află în grija, sub ocrotirea, sub protecția, în educarea sau în tratamentul făptuitorului;*

b) *săvârșite în privința unei persoane care nu a atins vârsta de 14 ani;*

b) *dacă actele sexuale sau acțiunile cu caracter sexual, la care asistă victima, implică violență sau zoofilie;*

se pedepsesc cu închisoare de la 4 la 8 ani, cu privarea de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani.

(3) *Persoana care a săvârșit fapta prevăzută la alin. (1) nu este pasibilă de răspundere penală dacă este la un nivel apropiat de cel al victimei în ceea ce privește vârsta și dezvoltarea fizică și psihică.”.*

¹¹ Adoptată la 23.11.2001 la Budapesta, ratificată prin Legea nr.6 din 02.02.2009;

¹² Adoptată la 25.10.2007 la Lanzarote, ratificată prin Legea nr.263 din 19.12.2011;

Argumentare:

Norma penală care incriminează infracțiunea prevăzută la art.21 - *Infracțiunile legate de participarea unui copil la spectacole pornografice* și art.22 – *Coruperea minorilor* din Convenția de la Lanzarote a fost anterior (până la modificările intervenite prin Legea nr.316/2022) reflectată în art.175 din Codul penal, în speță „...*Acțiunile perverse săvârșite față de o persoană despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani, constând în exhibare, atingeri indecente, discuții cu caracter obscen sau cinic purtate cu victima referitor la raporturile sexuale, determinarea victimei să participe ori să asiste la spectacole pornografice, punerea la dispoziția victimei a materialelor cu caracter pornografic, precum și în alte acțiuni cu caracter sexual, ...*”.

În literatura de specialitate a fost criticată redacția art.175 din Codul penal (până la introducerea modificărilor prin adoptarea Legii nr.316/2022 în vigoare la 09.01.2023, în special pentru ambiguitatea, care a fost generată de încercarea legislatorului de a ajusta norma națională la prevederile articolelor sus-indicate ale actelor internaționale.

Mai mult, în efortul compilării a două infracțiuni din actul internațional, s-a creat o neclaritate în delimitarea faptei infracționale prevăzute de art.175 din Codul penal de cele prevăzute la art.171-173 din Codul penal.

Pentru a face posibilă această delimitare, este important ca, la calificarea faptei în baza art.175 din Codul penal, să se ateste lipsa constrângerii fizice sau psihice, ori a șantajului.

Respectiv, în cadrul infracțiunii prevăzute de art.175 din Codul penal, făptuitorul săvârșește infracțiunea utilizând abuzul față de victima-copil, care nu implică coerciție.

Redacția actuală a art.175 - a adus o doză de claritate și a rezonat cu criticile mediului academic, în prezent, infracțiunea fiind formulată, „*Acțiuni cu caracter sexual săvârșite cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani – și anume – alin.(1) Acțiunile cu caracter sexual consimțite, săvârșite cu bună știință cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani.*”.

Astfel, legislatorul a clarificat că infracțiunea prevăzută de art.175 din Codul penal este o faptă consimțită.

Totuși, sintagma *participare și asistare la spectacole pornografice*, fapte infracționale care au fost completate la articolul discutat odată cu ratificarea de către Republica Moldova a Convenției de la Lanzarote, nu sunt reflectate în alte norme modificate, inclusiv nici la art.132/2 din Codul penal - *Acte sexuale sau acțiuni cu caracter sexual neconsimțite* – deoarece, deseori, abuzul și exploatarea copiilor, prin determinarea acestora să participe sau să asiste la spectacole pornografice, se realizează prin acțiuni de înșelate sau decepție a copiilor, coruperea acestora etc.

La subiect, pentru a asigura calitatea normei penale prin caracter de previzibilitate și claritate, se propune introducerea unei componente de infracțiune noi, în Capitolul VII al Părții Speciale a Codului penal – infracțiuni contra familiei și minorilor – și anume la art.208³, consecutiv celeilalte infracțiuni, care a fost introdusă odată cu Convenția de la Lanzarote - *Recurgerea la prostituția practică de un copil*.

Alte obiecții și propuneri nu sunt.

Cu respect,

Adjunctul Procurorului General interimar

Aliona NESTEROV

CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209

CHISINAU
COURT OF APPEAL

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209

10.05.23 № 4-3579-1/40

Ministerul Justiției al Republicii Moldova

Cu referire la scrisoarea nr. 03/3525 din 28 aprilie 2023, cu privire la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și Codului contravențional), număr unic 5334/MJ/2022, Curtea de Apel Chișinău comunică că, susține proiectul Legii supra cu unele sugestii privind completarea proiectului Legii și anume, revizuirea prevederilor legale prevăzute de art. 471 Cod contravențional, în concret, se propune **examinarea cauzelor contravenționale în ordine de recurs în lipsa părților participante la proces** iar în susținerea acestei poziții Vă comunicăm că, instanța de recurs judecă recursul în limitele temeiurilor invocate în recurs cu privire la legalitatea și temeinicia hotărârii emise de instanța de fond. Or, instanța de recurs examinează cauza în limitele recursului declarat, cu privire la persoana care a declarat recursul și în baza probelor administrate la dosar. Poziția invocată de recurent se verifică de instanța de recurs potrivit recursului declarat de acesta iar poziția intimatului se verifică potrivit referinței depuse, de aceea, în opinia Curții de Apel Chișinău, prezența lor în ședința de judecată nu este necesară. Analogic procedura în ordine de recurs în materie civilă are loc fără participarea părților iar procedura în materie penală în fața Curții Supreme de Justiție la fel are loc fără participarea părților. Menționăm că instanța de recurs pe cauzele contravenționale este ultima instanță iar potrivit Legislației altor state, și anume Grecia, Franța, Irlanda, Estonia, SUA, Danemarca permite instanței judecătorești superioare, să organizeze în formă exclusiv scrisă procesul de examinare a cauzei fără utilizarea ședințelor cu participarea directă a părților. În același fel, procesul în fața Curții Europene pentru Drepturile Omului are loc în formă scrisă și doar la necesitate și la decizia judecătorilor se organizează audieri a părților. Considerăm că, promovarea modificărilor propuse supra, va asigura un mecanism mai eficient de uniformizare a practicii judiciare, și nu mai puțin important, se va economisi timp și resurse atât pentru instanță cât și pentru părțile la proces.

Cu stimă,

Iurie IORDAN
Vicepreședintele interimar
al Curții de Apel Chișinău

Ex. A. Roșca; tel.(022)635417

mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, nr.70,
Republica Moldova, MD-2009,
tel. (+ 373 22) 22 15 47, fax:(+ 373 22) 22 52 27
e-mail: info@csj.md

Chișinău, M. Kogalniceanu 70 street,
Republic of Moldova, MD-2009,
tel. (+ 373 22) 22 15 47, fax:(+ 373 22) 22 52 27
e-mail: info@csj.md

04 mai 2023

Nr. 243

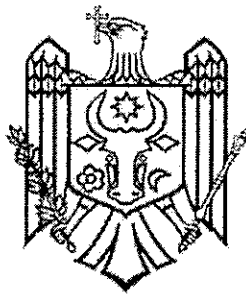
D-lui Stanislav COPETCHI
Secretar de stat
Ministerul Justiției al Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă comunicăm că în urma examinării solicitării Dvs. cu privire la expunerea opiniei asupra *Proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și a Codului contravențional)*, număr unic 533/MJ/2022, parvenit în adresa Curții Supreme de Justiție la 28 aprilie 2023, înregistrat cu nr. 1657, în temeiul art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative, Curtea Supremă de Justiție avizează favorabil proiectul remis și comunică că nu are obiecții la modificările propuse.

**Președintele interimar
al Curții Supreme de Justiție**

Tamara CHIȘCA-DONEVA

Executor:
Vișcu A.
Șef al Secției penale
a Direcției generalizare a practicii judiciare,
sistematizare și evidență a legislației
tel.: 022223840

MD-3100, mun. Bălți,
str. Ștefan cel Mare 54,
tel.: +373(231)60745
fax: +373(231)23143
e-mail: cab@justice.md
webpage: instante.justice.md

РЕСПУБЛИКА МОЛДОВА
Апелляционная Палата
Бэлць
MD- 3100, мун. Бэлць,
ул.Штефан чел Маре,54
тел.: +373(231)60745
факс: +373(231)23143
e-mail: cab@justice.md
web page: instante.justice.md

Nr. 10025 din 4.05.23

Ministerul Justiției al Republicii Moldova
Mun. Chișinău, str. 31 August 1989, nr. 82

Email: secretariat@justice.gov.md
cristian.postovanu@justice.gov.md

Cu referire la solicitarea Dvs., parvenită în adresa instanței la data de 28 aprilie 2023, cu privire la avizarea repetată a Proiectului de Lege privind modificarea unor acte normative, (Codul Penal și Codul Contravențional), înregistrat la Cancelaria de Stat cu număr unic 533/MJ/2023, Vă aducem la cunoștință următoarele:

Proiectul Legii pentru modificarea Codului Penal și Codul Contravențional a fost studiat de către judecătorii colegiului penal la ședința operativă, în urma căruia intervenim cu următoarele propuneri repetate pentru susținerea și implementarea unor propuneri de îmbunătățire a cadrului legal, și anume:

- Includerea modificărilor la art. 264¹ Cod Penal, și anume completarea sancțiunii la alin. 1-3 din art. 264¹ cu noțiunea de „sau cu închisoare de până la 3 luni”.
- La fel, intervenim cu propunerea de a exclude sintagma „cu citarea părților” de la alin. 1 art. 471 din Codul Contravențional, fiind incluse modificările în redacție nouă: „Recursul se judecă de un complet din 3 judecători”.

Condițiile ce au impus necesitatea includerii modificărilor propuse la art. 264¹ Cod Penal și finalitățile urmărite:

În cadrul Curții de Apel Bălți în luna octombrie 2022 a fost organizată o ședință de lucru la care au participat reprezentanți ai Biroului de Probațiune din circumscripția de activitate a Curții de Apel Bălți, ai Inspectoratului Național de Probațiune, ai Camerei Teritoriale a executorilor Judecătorești Nord.

În cadrul acesteia au fost discutate subiecte de ordin comun: dificultățile întâmpinate de executorii judecătorești la executarea sancțiunilor contravenționale, impedimentele întâlnite de către consilierii de probațiune la executarea pedepselor penale non privative de libertate, măsurile întreprinse de executorii judecătorești cu privire la executarea operativă a documentelor executorii și modalitatea de executare silită.

Demersurile Biroului de Probațiune prin care se solicită înlocuirea părții neexecutate a pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității cu închisoarea, a persoanelor condamnate în baza art. 264/1 alin. 1)-3) CP, sunt respinse de către instanțele de fond și respectiv și de către instanța de recurs, din considerentul că în baza art. 264/1 prevede sancțiunea - muncă neremunerată în folosul comunității, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport și nicidecum articolul în cauză nu prevede sancțiunea cu închisoare.

În conformitate cu prevederile art. 469 alin. (1) pct. 8) CPP, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, și anume: înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunității cu închisoare (art.67 din CP).

În cazul în care condamnatul se eschivează cu rea voință sau refuză să execute munca neremunerată în folosul comunității, organul de probațiune înaintează în instanța de judecată un demers referitor la înlocuirea muncii neremunerate cu închisoare, în baza normelor prevăzute de pct. 32 a Regulamentului cu privire la modul de executare a pedepsei penale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității aprobat prin HG nr. 1643 din 31.12.2013.

Potrivit pct. 33 din același Regulament, se consideră eschivare cu rea voință de la executarea pedepsei sub formă de muncă neremunerată: - neprezentarea, la citarea serviciului de executare, a condamnatului de două sau mai multe ori timp de o jumătate din termenul stabilit al pedepsei; - încălcarea de către condamnat a disciplinei muncii de două sau mai multe ori timp de o jumătate din termenul stabilit al pedepsei (sosirea la locul de muncă cu întârziere sau părăsirea acestuia înainte de termen, neexecutarea sau executarea intenționat eronată a dispozițiilor și indicațiilor persoanei responsabile de executarea lucrărilor etc.); - neprezentarea condamnatului la muncă fără motive întemeiate de două sau mai multe ori timp de o jumătate din termenul stabilit al pedepsei.

Drept rezultat, atât instanța de fond, cât și instanța de recurs, sunt puse în situația de a refuza demersul de înlocuirea părții neexecutate a pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității cu închisoarea, din considerentul că legislația nu prevede aplicarea pedepsei cu închisoarea.

În cazul în care, vor fi introduse modificările propuse, de acestea vor beneficia organele statului, prin executarea hotărârilor judecătorești, or, scopul final al justiției este echitatea socială.

Includerea modificărilor propuse la Codul Contravențional rezidă din următorii factori:

- Procedura de examinare a cauzelor contravenționale în ordine de recurs nu necesită prezența participanților la proces, instanța având la bază cauza contravențională, astfel prezența părților în ședință pentru a se expune asupra recursului nu este necesară, poziția acestora poate fi prezentată instanței în scris până la data examinării recursului. În cazul în care instanța va considera necesară administrarea de noi probe suplimentare, instanța

va putea dispune citarea părților în ședința de judecată. Totodată, va fi exclusă posibilitatea părților de a formula cereri de amânare a examinării cauzei diminuând astfel numărul de cauze încetate în legătură cu expirarea termenului de prescripție ca urmare fiind diminuat scopul pedepsei și știrbit principiul individualizării răspunderii contravenționale și sancțiunii contravenționale care are drept scop restabilirea echității sociale precum și prevenirea săvârșirii de noi contravenții.

- în cazul excluderii prezenței părților în procesul contravențional, atât a contravenientului cât și a agentului constatat, va diminua considerabil costurile suportate de instanță în cazul citării cu aviz de recepție și totodată agenții constatați vor putea fi antrenați în alte activități decât în cele de prezentare în ședința instanței de recurs.

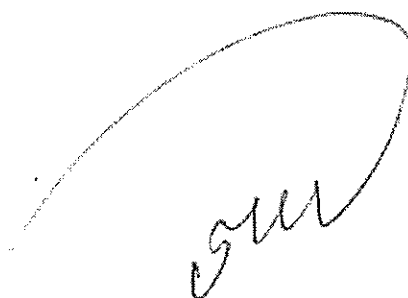
În contextul includerii modificărilor propuse la alin. 1 Cod Contravențional, urmează de exclus prevederile alin. 2 din art. 471, care prevede: „*Neprezentarea la ședință a părților legal citate nu împiedică judecarea recursului*”.

Alin. 3 din art. 471 Cod Contravențional care prevede: „*Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în recurs*” ca urmare a modificărilor propuse va fi alin. 2 al art. 471 CCo.

În contextul aspectelor enunțate supra, accentuăm faptul că modificările legislative operate în Codul de Procedură Civilă al Republicii Moldova încă în anul 2012, precum și în Codul Administrativ ce țin de examinarea recursului împotriva încheierilor, fără participarea dreptului în procedură scrisă a servit drept model pentru înaintarea propunerii de modificare a cadrului normativ. Modificările operate în Codul de Procedură Civilă au avut drept scop micșorarea termenului aflării cauzelor pe rol precum și diminuarea cheltuielilor de judecată, fără a fi atins dreptul la justiție prevăzut de art. 6 CEDO a participanților la proces.

Cu respect,

**Președintele
Curtii de Apel Bălți**

Ion Talpa

Ex.: Șef Direcție Sistematizare, Generalizare și Relații cu Publicul T. Țurcanu

Nr. 14-10/74 din 03.05.2023

La _____ din _____

Ministerului Justiției

*Cu privire înaintarea propunerilor privind
modificarea Codului contravențional al
Republicii Moldova*

Întru asigurarea corespunzătoare a procesului de implementare a Legii nr.93/2017 cu privire la statistica oficială și a Legii nr.231/2022 privind recensământul populației și locuințelor, Biroul Național de Statistică (BNS), înaintează propunerile sale de modificare a art.330 din Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218/2008, după cum urmează.

Art 330 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 330.** Încălcarea legislației cu privire la statistica oficială

(1) Prelucrarea datelor individuale de către personalul, inclusiv personalul angajat și/sau contractat temporar al Biroului Național de Statistică, în alte scopuri decât scop statistic

se sancționează cu amendă de la 60 la 90 de unități convenționale
cu sau fără privarea, în toate cazurile, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(2) Refuzul executării, neexecutarea sau executarea necorespunzătoare de către respondenți și altor furnizori de date a obligațiilor prevăzute de lege privind prezentarea datelor, neprezentarea în termen a datelor agregate sau a celor individuale, inclusiv a datelor cu caracter personal, în scopul producerii statisticilor oficiale, precum și prezentarea de date eronate ori în volum incomplet, cu excepția informației privind convingerile ideologice, apartenența politică, antecedentele penale, sănătatea și viața intimă ale persoanei fizice.

se sancționează cu amendă de la 60 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 90 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 120 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(3) Împiedicarea și/sau obstrucționarea reprezentanților Biroului Național de Statistică în cadrul realizării cercetărilor statistice, inclusiv a recensămintelor

se sancționează cu amendă de la 60 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 90 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 120 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.”

Notă de argumentare

Modificarea art.330 are drept scop aducerea în conformitate a prevederilor Codului Contravențional cu prevederile Legii nr.93/2017 cu privire la statistica oficială, care a suferit

modificări prin Legea nr. 334/2022, și întru executarea art.23 din Legea nr.231/2022 privind recensământul populației și locuințelor.

Respectiv, proiectul propune:

1) Completarea Codului Contravențional cu prevedere nouă – privind responsabilitatea personalului BNS - atât a celui angajat pe bază permanentă, cât și a personalului angajat sau contractat temporar (inclusiv a personalului antrenat în colectarea și prelucrarea datelor în cadrul recensământului populației și locuințelor) – pentru încălcarea legislației statistice (Legii 93/2017) și a Legii 231/2022 privind recensământul populației și locuințelor;

2) Responsabilizarea participanților în procesul de colectare a datelor prin majorarea plafonului amenzilor aplicate:

- a) respondenților pentru a-i descuraja de la eschivarea acestora de a participa la recensăminte și alte cercetări statistice, asigurarea plenitudinii acoperirii cu recensământ a populației și a calității datelor statistice.
- b) persoanelor juridice și fizice pentru împiedicarea reprezentanților BNS de a exercita atribuțiile de colectare a datelor pentru producerea statisticilor oficiale.

În prezent, **Codul Contravențional nu prevede sancțiuni pentru personalul statistic** în cazurile încălcării prevederilor Legii nr. 93/2017 cu privire la statistica oficială (art. 19 și 31) și a Legii nr.231/2022 privind recensământul populației și locuințelor (art.23).

De asemenea, **nu este reglementată aplicarea sancțiunilor pentru împiedicarea și/sau obstrucționarea reprezentanților BNS în cadrul realizării cercetărilor statistice**, inclusiv a celor de mare amploare națională cum sunt recensămintele. Totodată, mărimea amenzilor prevăzute în art.330 pentru încălcarea disciplinei de raportare statistică este destul de mică (de la 20 la 50 unități convenționale pentru persoana fizică și de la 50 la 80 de unități convenționale aplicată persoanei juridice), ce creează premise respondenților de a se eschiva de la prezentarea obligatorie a datelor statistice, sau prezentarea datelor eronate sau în volum incomplet, **fîind afectată disciplina de raportare statistică**. Mai mult ca atât, posibilitatea achitării amenzilor în decurs de 3 zile lucrătoare de la data aducerii la cunoștință a deciziei în mărime de 50%, reduce și mai mult plafonul efectiv al acestor amenzi. Acestea constituie impedimente în colectarea și producerea informației statistice de calitate, importanța căreia este crucială pentru adoptarea deciziilor bazate pe dovezi atât pentru autoritățile publice centrale și locale, cât și pentru mediul de afaceri, societatea civilă.

În lumina celor expuse mai sus, solicităm suportul Ministerului Justiției întru promovarea modificărilor propuse de BNS asupra Codului Contravențional al Republicii Moldova nr.218/2008.

Director general

Digitally signed by Cara Oleg
Date: 2023.05.03 16:13:23 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Oleg CARA

Ex. Diana Bîrsa,
Tel. 067 770 002
email: diana.birsa@statistica.gov.md